

"הדרך" - מבוא לפילוסופיה סינית

מטבע האדם לטבע הבודהא

מרצה:

ד"ר ארז יוסקוביץ

מייל: erezusan@gmail.com

שעת קבלה יום ה' 10:00-11:00 (או/ו בתיאום מראש)

שיעור 1 - הקדמה

מה נלמד?

קורס מבוא למחשבה הפילוסופית שהתפתחה בסין.

הקורס מתמקד באופן שבו הפילוסופיה הסינית מבינה את עצמה כ"דרך" (דאו).

המאה ה־6 לפנה"ס ועד למאה ה־6 לספירה.

הקונפוציאניזם, הדאואיזם והבודהיזם הסיני.

כיצד ראוי לאדם לחיות את חייו?

מהו טבע האדם ומה יחסו לעולם ולחברה?

ומהי בכלל "פילוסופיה" בסין: האם היא חכמה עיונית, דרך חיים, או תרגול של שינוי עצמי וחברתי?

מימד פרקטי של לימוד ותרגול.

דרישות הקורס

דרישות הקורס והערכת ציון

- קריאה שבועית, השתתפות בדיון, 3 מטלות קצרות – 30%
- מבחן מסכם – 70% (בכיתה)

ספר קורס

Karyn L. Lai, An Introduction to Chinese Philosophy, Cambridge University Press, 2008.

מקורות ראשוניים בתרגום

- קונפוציוס, המאמרות (Analects), תרגום אמירה כץ.
- מנג דזה – מבחר כתבים, תרגום דן דאור אריאל.
- הלאו דזה (ספר הדרך והסגולה), תרגום דן דאור ויואב אריאל.
- צ'ואנג דזה, ג'ואנג דזה: הספר האמיתי של פריחת הדרום, תרגום דן דאור.

[כל המקורות יהיו זמינים באתר הקורס או דרך אתר הספרייה]

* מומלץ מאוד לקרוא את פת-שמיר גליה, אדם לאדם חידה. תל-אביב 2003.

סדר השיעורים

שיעור	תאריך	נושא	קריאה
1	30.10	הקדמה לקורס	
2	6.11	קונפוזיציה וראשיתה של הדרך בסין	LAI 1
3	13.11	קונפוזיציה 2 אנושיות וריטואל	טקסטים באתר LAI 2
4	20.11	ממשיכיו של קונפוזיציה מנג דזה	טקסטים באתר LAI 3
5	27.11	ממשיכיו של קונפוזיציה שון דזה	מטלה 1 טקסטים באתר
6	4.12	היריבים התועלתנים - מו דזה והאן פיי דזה	טקסטים באתר LAI 4, and 184-186
7	11.12	דאואיזם 1: לאו דזה והדרך	טקסטים באתר LAI 5
8	18.12	דאואיזם 2: כך מעצמו, ללא מאמץ	טקסטים באתר LAI 6
9	25.12	דאואיזם 3: להיות חסר תועלת	טקסטים באתר LAI 8
10	1.12	דאואיזם 4: אימון וספונטניות	מטלה 2 טקסטים באתר
11	8.1	בודהיזם 1 - שחרור ו/או עולם	LAI 11 (235-250)
12	15.1	בודהיזם 2 - טבע הבודהא	טקסטים באתר
13	22.1	בודהיזם 3 - האינטגרציה של הצ'אן	מטלה 3 טקסטים באתר

מטלות הקורס

בחר י אחד הפילוסופים שדיברנו עליהם ונהל איתו דיון פילוסופי עם הצ'אט.
בקש י מהבינה לענות כמו אותו פילוסוף והצג לו שאלה מעשית שמעניינת אותך אישית.
חקור י את התשובה שלו ונהל איתו דיון סביבה בין 3-4 תגובות. כתוב מה דעתך על התשובות של הצ'אט ב 2-3
פסקאות קצרות עד 200 מילים. הגש הכל בצורה הבאה במודל.

שם מלא

ת.ז.

השאלה + הדיון

חוו"ד על התשובה של הצ'אט לאור מה שלמדנו בכיתה והחיים בכלל.

במבחן אני אבחר את אחד הפילוסופים או את השאלה (ואתם תצטרכו לנהל איתו דיון ללא הצ'אט).

מהי פילוסופיה סינית ?

“Confucius and his followers are missing the speculative element; they have only a practical wisdom, and the unity of self-determined thinking as in Western philosophy is not present.”

“The first philosophy in order is the so-called Oriental, which, however, does not enter into the substance or range of our subject as represented here.”

Lectures on מתוך Georg Wilhelm Friedrich Hegel
the History of Philosophy

פילוסופיה כדרך

אמר המורה: ללמוד ולשוב בכל עת אל הנלמד,
האין זאת הנאה? חבר כי יבוא אליך ממרחקים,
האין זאת השמחה? להיות עלום שם ולא להיות
מר נפש, האין זה אדם המעלה? (מאמרות 1.1)

פילוסופיה כדרך

18. כאשר ננטשה הדרך הגדולה, הופיעו אנושיות וצדק. צצו חוכמה ותבונה, ואיתם גם צביעות גדולה. משהופרה ההרמוניה המשפחתית, הופיעו כיבוד אב ואם. כאשר המדינה שרויה בתהו ובוהו ומבוכה הופיעו שרים נאמנים.

48. העוסק בלימוד מוסיף מדי יום, העוסק ב"דרך" גורע מדי יום, גורע וגורע על מנת להגיע לאין עשייה (wuwei). ובאין עשייה אין דבר שאינו נעשה. בעולם זוכים באין מעשה, ואילו בעלי המעשה אין בהם כדי לזכות בעולם.

פילוסופיה כדרך

הכנות (誠, *chéng*) — היא דרך השמים; להיות כנה — היא דרכו של

האדם. מי שהוא כנה — מבלי להתאמץ הוא מצוי באיזון, מבין בלי

לחשוב, פוסך בנחת בדרך האמצע — הוא החכם הקדוש. לכן, איש

המעלה (君子, *jūnzǐ*) מכבד את טבעו המוסרי, ובאמצעות הלמידה

והתרגול מרחיב ומעמיק אותו. הוא מקיף את הרחב והעמוק, חוזר אל הדק

והנעלם, נישא לגבהים של תבונה — ובכל זאת שומר על דרך האמצע.

הוא חוזר ולומד את הישן כדי לדעת את החדש, ומבסס את עוצמתו

הפנימית על נדיבות ומנהג (li 禮). [Book of Rites (禮記), 23].

האדם כמצוי ביחסים

אמר מנג דזה: "הבריות נוהגים לומר: 'העולם, המדינה, המשפחה'. שורש העולם במדינה, שורש המדינה במשפחה; ושורש המשפחה בעומד בראשה. כאשר האדם מטפח את עצמו – אז המשפחה מתאזנת; כשהמשפחה מתאזנת – המדינה מתנהלת כשורה; כשהמדינה מתנהלת כשורה – השלום שורה בארץ-תחת-השמים. 7:5

